

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1566/23
11.9.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Марије Бошковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ, удате ..., из ..., ДД из ..., ЂЂ из ..., ЕЕ из ..., ЖЖ из ..., ЗЗ из ..., ИИ из ..., и ЈЈ из ..., као правних следбеника сада покојне КК, бивше из ..., чији је заједнички пуномоћник Милутин Симић, адвокат из Београда, улица Ранкеова бр. 21, против тужене ЛЛ из..., чији је пуномоћник Зоран Лазаревић, адвокат из Београда, улица Бирчанинова бр. 4, ради раскида уговора о доживотном издржавању, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 901/20 од 07.10.2022. године, исправљене решењем П 901/20 од 12.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 11.9.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 901/20 од 07.10.2022. године, исправљена решењем П 901/20 од 12.04.2023. године, у ставу првом и другом изреке, а жалба тужене **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом Вишег суда у Београду П 901/20 од 07.10.2022. године, исправљене решењем П 901/20 од 12.04.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца, па је раскинут уговор о доживотном издржавању закључен између правног претходника тужилаца, сада покојне КК, бивше из ..., као примаоца издржавања, и тужене, као даваоца издржавања, дана 29.12.2005. године пред Другим општинским судом у Београду под бр. ЗР 1169/05. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 381.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилаца у делу којим су тражили да се обавезе тужена да им на досуђени износ трошкова поступка исплати законску затезну камату почев од дана пресуђења па до дана наступања услова за извршење.

Против наведене пресуде, жалбу је благовремено изјавила тужена, побијајући је у ставовима првом и другом изреке, како произилази из навода жалбе, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Тужиоци су доставили одговор на жалбу.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу члана 386 и 402 Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” бр. 72/11, 55/14, 78/18 и 18/20), Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужене неоснована.

У спроведеном поступку пред првостепеним судом није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности. Супротно жалбеним наводима тужене, побијана пресуда садржи довољно јасне и аргументовано образложене разлоге о битним чињеницама, те стога није захваћена ни битном повредом поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, то се правилност утврђеног чињеничног стања и примена материјалног права са сигурношћу може испитати.

Према образложењу побијане пресуде и чињеничном утврђењу, између тужене, као даваоца издржавања, и сада покојне КК, као примаоца издржавања, дана 29.12.2005. године пред Другим општинским судом у Београду закључен је уговор о доживотном издржавању ЗР 1169/05. Чланом 1 наведеног уговора тужена, као давалац издржавања, обавезала се да ће примаоца издржавања, своју стрину КК, чувати, неговати, пазити и пружати сву неопходну помоћ у случају болести, што је чинила и до тада, на начин и под условима који ће примаоцу издржавања омогућити пристојан живот према њеним годинама и општем здравственом стању, чланом 2 да ће примаоца издржавања сахранити по важећим обичајима средине у којој живе, давати подушја, као и да ће плаћати одржавање гроба на периоде законом одређене. Чланом 3 наведеног уговора предвиђено је да прималац издржавања оставља након своје смрти даваоцу издржавања имовину, и то право својине на стану бр. 13, површине 44,64 м2, по структури двособан, који се налази на првом спрату пословно стамбеног објекта у улици ..., у ... Прималац издржавања, сада покојна КК, чланом 4 уговора сагласила се да давалац издржавања предметни стан описан у члану 3 уговора упише у земљишне књиге као своје власништво, без даљег присуства и посебне сагласности, са теретом права становања примаоца издржавања, а када се за то стекну услови.

Сада покојна КК 16.07.2010. године поднела је тужбу против тужене ЛЛ, ради раскида предметног уговора о доживотном издржавању и ради иселења тужене из стана тужиле. Правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П 78521/10 од 21.01.2013. године одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле КК којим је тражила да се раскине предметни уговор о доживотном издржавању, с тим што је тужена ЛЛ обавезана да се са свим лицима и стварима исели из стана у ..., у улици ..., стан бр. 13. На основу правноснажне пресуде Првог основног суда у Београду П 78521/10 од 21.01.2013. године, као извршне исправе, сада покојна КК, као извршни

поверилац, поднела је предлог за извршење Трећем основном суду у Београду, ради иселења тужене, као извршног дужника, из предметног стана, те је решењем о извршењу И 726/15 од 31.03.2015. године одређено предложено извршење иселењем тужене са свим лицима и стварима из наведеног стана и иселење је спроведено 09.07.2015. године. Према историји текућег рачуна бр. ... за период од 01.01.2016. године до 31.12.2016. године и за период од 01.01.2017. године до 11.05.2017. године произилази да су у наведеном периоду уплаћивани новчани износи од по 5.000,00 динара, и то 07.04.2016. године, 22.06.2016. године, 31.10.2016. године, 31.12.2016. године, 31.01.2017. године, 28.02.2017. године, 31.03.2017. године и 22.04.2017. године. Из признанице бр. ... од 16.05.2017. године произилази да је пошиљалац КК платила за примаоца, а тужену ЈЛ, износ од 40.000,00 динара без достављања доказа да је тужена наведени новчани износ примила. Решењем јавног бележника УПП 33-2018 веза О 7871/17 од 26.08.2019. године произилази да је обустављен поступак расправљања заоставштине иза покојне КК, бивше из ..., рођене 03.09.1928. године, а преминуле 18.12.2017. године.

Иницијална тужба у овом спору поднета је 19.10.2015. године од стране тужиље, сада покојне КК, и према чињеничним наводима тужбе, након принудног иселења тужене и њене породице из стана тужиље, прималац и давалац издржавања нису ни у каквом фактичком односу извршавања уговора о доживотном издржавању, а односи између уговорних страна су били и раније поремећени до неподношљивости.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, применом материјалног права садржаног у одредбама члана 194 став 2, 201 став 1, и 202 став 1 Закона о наслеђивању, правилно је првостепени суд закључио да предметним уговором о доживотном издржавању није била уговорена заједница живота између примаоца и даваоца издржавања. Међутим, након што је тужена без знања покојне КК узела новац који је она штедела за бању и након што је одбила да се исели из њеног стана добровољно, промениле су се околности, с обзиром да се прималац издржавања, која је била у позним годинама, није осећала комотно у свом стану, није могла слободно да се креће по истом, да одлази до тоалета без присуства тужене и њене деце, већ је морала у својим осамдесетим годинама да води спор пред судом и да покреће извршни поступак, који поступци су трајали дуже времена, то су наведене околности довеле до тога да је кривицом тужене, као даваоца издржавања, прималац издржавања изгубила поверење у њу, те је, сходно томе, дошло до поремећаја односа између уговорних страна до степена неподношљивости. Због поремећених односа у дужем периоду, до смрти примаоца издржавања, није се остваривала сврха уговора, јер је покојна КК одбијала сваки контакт са туженом, није прихватала извршавање уговорних обавеза од стране тужене, при чему неизвршавање уговорних обавеза у периоду од две и по године не представља неиспуњење уговора у незнатном делу, то су по закључку првостепеног суда испуњени услови за раскид предметног уговора о доживотном издржавању.

По ставу Апелационог суда у Београду, чињенично стање утврђено је потпуно и поуздано, правилном оценом изведених доказа, у смислу члана 8 Закона о парничном поступку. Жалбом тужене нису истицане нове чињенице, нити предлагани нови докази, у смислу члана 372 став 1 Закона о парничном поступку, те чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда није доведено у сумњу а тужена у ствари жалбеним наводима на свој начин у прилог успеху у спору интерпретира утврђено чињенично

стање, оспоравајући правилност оцене изведених доказа од стране првостепеног суда.

Супротно жалбеним наводима тужене, правилно је првостепени суд, оценом садржине права и обавеза уговорних страна по предметном уговору о доживотном издржавању, закључио да између сада покојне КК, као примаоца издржавања, и тужене, као даваоца издржавања, није била уговорена заједница живота те да поред утврђене чињенице да је тужена неовлашћено од тужиље узела новчана средства у износу од 300 евра до поремећаја односа до степена неподношљивости дошло је и из разлога што је тужена одбила да се исели из стана, из ког разлога је покојна КК водила поступак ради исељења почев од 2010. године а исељење тужене принудно је спроведено у извршном поступку у јулу 2015. године.

У поступку који је претходио доношењу побијане пресуде, првостепени суд је извео предложене доказе и у погледу околности поремећаја односа уговорних страна и извршавања обавезе издржавања од стране тужене односно испуњења уговорних обавеза, сагласно члану 278 став 3 Закона о парничном поступку прочитао исказ сада покојне КК са записника од 19.04.2017.године, саслушана је тужена као и тужиоци ДД, ЂЂ и ЈЈ у својству парничних странака те сведоци ЉЉ, ММ, НН и ЊЊ и правилна оцена исказа подразумевала је њихову међусобну сагласност као и сагласност са другим изведеним доказима а како је то правилно учинио првостепени суд дајући уверљиво и логично објашњење разлога прихватања исказа сада покојне КК да су се односи са туженом пореметили до степена неподношљивости из разлога не само чињенице неовлашћеног узимања новчаног износа од 300 евра већ и због чињенице да је тужена одбила да се добровољно исели из предметног стана због чега је покојна КК одбијала сваки контакт са туженом и није прихватала извршавање уговорних обавеза од стране тужене. Жалбеним наводима тужене, не доводи се у сумњу правилност оцене исказа сада покојне КК нити правилност оцене исказа сведока ОО и ПП комшинице сада покојне КК са којима се иста дружила те је првостепени суд анализом исказа у њиховој међусобној повезаности правилно закључио да су односи између сада покојне КК као примаоца издржавања и тужене као даваоца издржавања били поремећени до степена неподношљивости услед скривљеног понашања тужене.

По ставу Апелационог суда, погрешна примена материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, није од утицаја на правилност закључка првостепеног суда да су се у конкретном случају стекли услови за раскид предметног уговора.

Наиме, сагласно одредби члана 194 Закона о наслеђивању (“Службени гласник РС” бр.46/95, 101/2003 – одлука УС РС) ставом 1. прописано је да уговором о доживотном издржавању обавезује се прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја живота и да га после смрти сахрани. Међутим, полазећи из садржине права и обавеза заснованим предметним уговором о доживотном издржавању произилази да се прималац издржавања сада покојна КК сагласила да давалац издржавања а тужена, стан бр.13 који се налази на 1. спрату пословно-стамбеног објекта у улици ... у ... упише у земљишне књиге као своје власништво без даљег присуства и посебне сагласности са теретом права становања примаоца издржавања када се за то стекну услови. Из

наведеног, по ставу другостепеног суда, следи да се ради о тзв. неправом уговору о доживотном издржавању по ком је имовина примаоца издржавања сада покојне КК у моменту закључења уговора још за живота примаоца издржавања пренета на тужену као даваоца издржавања уз накнаду за већ пружено и уговорено будуће издржавање до смрти примаоца издржавања али са теретом права становања покојне КК. Иако је наведени уговор, неименовани правни посао исти садржи елементе именованог уговора о доживотном издржавању. У складу са начелом аутономије воља, односно слободе уговарања стране нису везане модалитетом уговором о доживотном издржавању који је уређен Законом о наслеђивању, већ могу закључити и тзв. неименовани уговор са обавезом доживотног издржавања, односно уговор који садржи елементе уговора о доживотном издржавању а како је то у конкретном случају уговорено између сада покојне КК као примаоца издржавања и тужене као даваоца издржавања а имајући у виду садржину права и обавеза уговорних страна. С тим у вези, по ставу другостепеног суда, предметни уговор није уговор наследног права, те се у конкретном случају имају применити општа правила о раскиду уговора који се примењује на теретне уговоре садржане у одредбама члана 124 – 132 Закона о облигационим односима. Међутим, иако је пренос стварних права на непокретности у својини примаоца издржавања извршен за живота примаоца издржавања, у погледу садржине и трајања обавеза издржавања тужене као даваоца издржавања, предметни уговор има карактер алеаторности и елементе уговора о доживотном издржавању. Уговорне стране јасно су дефинисале обавезе тужене као даваоца издржавања, односно тужена се обавезала да своју стрину КК, негује, пази и пружа сву неопходну помоћ у случају болести и примаоцу издржавања обезбеди услове који ће омогућити пристојан живот према њеним годинама и општем здравственом стању те да примаоца издржавања сахрани по важећим обичајима средине у којој живи, да подушја, плаћа одржавање гроба на периоде законом одређене.

Према одредби члана 124 Закона о облигационим односима, у двостраним уговорима када једна страна не испуни своју обавезу, друга страна може, ако није што друго одређено, захтевати испуњење обавезе или под условима предвиђени идућим члановима, раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, а у сваком случају има право на накнаду штете. С тим у вези, право да тражи раскид уговора из наведене одредбе закона има савесна уговорна страна, односно страна која се у извршењу уговора придржавала начела савесности и поштења сходно одредби члана 12 Закона о облигационим односима којом је одређено да су у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране дужне да се придржавају начела савесности и поштења. При правилно утврђеној чињеници у првостепеном поступку да је тужена без знања покојне КК узела новац који је она штедела за бању, да је тужена одбила да се добровољно исели из стана на коме је у корист покојне КК уговорено право становања а како то произилази из садржине предметног уговора који је увршћен у чињеничну грађу те да је КК морала у својим 80-им годинама да води спор и да покреће извршни поступак ради иселења тужене, стога је кривицом тужене као даваоца издржавања прималац издржавања изгубила поверење у тужену, односно покојна КК одбијала је сваки контакт са туженом и није прихватила извршење уговорних обавеза од стране тужене то је правилно првостепени суд закључио да је услед скривљеног понашања тужене престала да се остварује сврха предметног уговора односно да тужена у дужем периоду није извршавала своје уговорне обавезе. У конкретном случају, како су односи уговорних страна били

поремећени до степена неподношљивости а како то произилази из правилног утврђења првостепеног суда, услед скривљеног понашања тужене, из ког разлога је сада пок. КК одбијала сваки контакт са туженом односно није прихватала извршавање уговорних обавеза од стране тужене, то су и по ставу Апелационог суда испуњени услови за раскид предметног уговора.

Неосновано се жалбеним наводима тужене оспорава правилност утврђеног чињеничног стања указивањем да је првостепени суд пропустио да утврди да је тужена своје обавезе у читавом периоду до смрти покојне КК извршавала и покушавала да извршава на уговорени начин а у периоду када јој је то било онемогућено понашањем покојне КК и на други начин извршавала је своје обавезе и то новчаним уплатама које је прималац издржавања примала и користила чиме је конклюдентно прихватила такав начин извршења уговорних обавеза тужене. Наиме, првостепени суд је супротно жалбеним наводима тужене у чињеничну грађу уврстио историју текућег рачуна покојне КК из ког произилази да у периоду од 01.01.2016.године до 22.04.2017.године, значи након подношења тужбе у овом спору и пошто је била принудно исељена, тужена је извршила укупно 8 уплата у износима од по 5.000,00 динара и правилном оценом изведених доказа између осталог и наведеног доказа историје прегледа извршених уплата на текућем рачуну покојне КК а полазећи од садржине обавеза тужене по предметном уговору да КК чува, негује, пази, пружа сву неопходну помоћ у случају болести на начин и под условима који ће примаоцу издржавања омогућити пристојан живот према њеним годинама и општем здравственом стању, правилно је првостепени суд закључио да се обавеза тужене по предметном уговору није огледала у новчаним давањима. Супротно жалбеним наводима тужене, изведени докази који су правилно цењени од стране првостепеног суда, несумњиво упућују да због поремећених односа у дужем периоду од 2,5 године (до смрти покојне КК) услед скривљеног понашања тужене, није се остваривала сврха уговора на начин и под условима како је то истим одређено, то је правилан закључак првостепеног суда да неизвршавање уговорних обавеза у периоду од 2,5 године не представља неиспуњење уговора у незнатном делу.

Приликом доношења другостепене одлуке, цењени су и остали жалбени наводи тужене али како се истима не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, то их Апелациони суд није посебно образлагао сагласно одредби члана 396 став 1 Закона о парничном поступку.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу другом изреке побијане пресуде, јер је донета правилном применом одредби чланова 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку и тужиоцима су признати трошкови за радње које су биле нужне и оправдане за вођење поступка у складу са важећом Адвокатном тарифом у време пресуђења.

Из изнетих разлога, применом одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр.72/11 ... 18/20), одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка будући да није успела у поступку по жалби те је сходно одредби члана 165 Закона о парничном поступку одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

**Председник већа --судија
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић